

SREDNISTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA. KNAFLJEVA ULICA ŠTEV. 1. TELEFON 55-22 DO 55-26. ROKOPISI SE NE VRACAJO. IZDAJA VS AK DAN RAZEN PONEDELJKA.

SLOVENSKI POROČEVALEC

IZŠEŠTATNI ODDELEK LJUBLJANA. TELEFON 35-32 35-33. POSTNI ČEKOVNI RACUN V LJUBLJANI ŠT. 60 4045 90. OGLASI PO CENIKU. MESEČNA NAROČNINA 45 DIN.

GLASILO OSVOBODILNE FRONTESLOVENIJE

Izjava predsednika zvezne planske komisije Andrija Hebranga ob sklenitvi pogodbe o gospodarskem sodelovanju in zamenjavi dobrin s Poljsko republiko

Beograd, 31. maja. Po vrnitvi iz Poljske je predsednik zvezne planske komisije Andrija Hebrang podal naslednjo izjavo: Delegacija vlade FLRJ je odpovala v Poljsko, da sklene s poljsko vlado pogodbo o gospodarskem sodelovanju in zamenjavi dobrin. Ta pogodba je nadaljnji korak v razvoju povojnih prijateljskih odnosov med Poljsko republiko in FLRJ. Pogodba o gospodarskem sodelovanju in zamenjavi dobrin prinaša nove elemente v medseboj-

ne odnose Jugoslavije in Poljske in razširja s tem temelje našega dosedanjega sodelovanja. Gospodarsko sodelovanje in zamenjava dobrin med Jugoslavijo in Poljsko bosta izpolnili vrzeli v gospodarstvu ene in druge države in pospešili njun gospodarski razvoj. To bo brez dvoma v veliko korist za narode obeh držav. Velikega pomena je tudi tehnično sodelovanje in tehnična medsebojna pomoč. To nam bo olajšalo reševanje številnih znanstvenih in

Kdor ne pozna gospodarskega plana, se zanj ne more zavestno boriti

Nekaj ugotovitev in izkušenj iz nekaterih podjetij v kranjskem okraju

Kranj, 31. maja. Borba za izpolnitev petletnega plana mora postati program vseh delovnih ljudi Titove Jugoslavije. Prva in poglavna naloga v tej borbi pa je, da se prav vsak član naše velike delovne skupnosti temeljito in do dna seznanj s zakonom o petletnem planu. Naloge in cilji plana morajo biti vsakemu posamezniku — pa najsi opravlja svoje delo na katerem koli sektorju — tako jasni in v njem tako globoko zasidrani, da bodo del njegove življenjske zavesti. Saj je vendar samo po sebi razumljivo: kdor plana ne pozna, ne živi z njim in zanj, ta se za uresničenje tega plana tudi ne more zavestno boriti!

Kakor povsod drugod, tako je petletni plan sprožil tudi med delovnimi kolektivimi v okraju Kranj vidno in znatno zanimanje. Po tovarnah je bilo v okviru sindikalnih podružnic precej množičnih sestankov, ki so se jih delavci sprva v nekaterih podjetjih številno udeležili. Toda ugotoviti je treba, da je udeležba na teh sestankih čedalje bolj pojemala, dokler ni ponekod popolnoma opesala. Osnovni vzrok je v tem, ker je bil način seznanjanja delavstva s petletnim planom nestvarjen, prazen, same ponavljajoče se besede, ki so delavstvo z dolgočasile in ga utrudile.

Pri seznanjanju delavstva s planom je treba ubrati popolnoma drugo pot. V najtesnejšem sodelovanju bi moralo sindikalno vodstvo in vodstvo podjetja seznaniti delovni kolektiv s konkretnim proizvodnim planom dotičnega podjetja. To ljubosumno in čednostno skrivanje proizvodnega plana, kakor je to običajno v nekaterih podjetjih, ni na mestu. Kako pa naj vendar delovni kolektiv dela po planu, če ne pozna plana svojega podjetja? Kako naj posamezni delavec dela po planu, če točno in do jedra ne pozna ciljev in nalog, ki mu jih postavlja plan? V naši novi družbeni stvarnosti je proizvodni plan vendar kompas in kažipot delovnemu kolektivu in vsakemu njegovemu posamezniku. Vsak delavec mora biti o njem točno poučen, ga mora poznati, potem bo šele mogel zavestno izpolnjevati vse njegove naloge. Pa ne samo to; vsak delavec mora biti aktivist svojega plana, potem bo šele mogel vzpodbudno izpolnjevati plan, boriti se proti vsem oviram in težavam, dosežati in presežati plan ter čutiti v sebi ponos in radost, da je on tvorec in izpolnjevalec plana! Edino prikazovanje in seznanjanje delovnega kolektiva z njegovim konkretnim delovnim planom daje in dviga delovni polet! Delovni kolektiv mora poznati svoj proizvodni plan za vse leto, za vsak mesec, za vsak teden, za vsak dan. Sele tako oboje delavce more zavestno voditi borbo za izpolnitev plana!

Kako šele temeljito poznavanje plana omogoča izpolnjevanje plana in dviganje proizvodnje nam jasno kaže primer iz tovarne »Tekstilindus«. Tu stvari nekaj časa niso prišle z mrtev točke. Proizvodnja je bila stalno pod planom. Niti sindikalna podružnica, niti vodstvo podjetja nista delavstvu približala proizvodnega plana, ga z njim seznanila ter podrobno razčlenila. Ko pa so stvari pravilno prišli, ko se je delovni kolektiv do podrobnosti in konkretno seznanil s proizvodnim planom in ko so bili izdelani in postavljeni evidenčni diagrami o vsakodnevnem proizvodnji, je začela proizvodnja v pravilni smeri. V 3 dneh po tem, ko je kolektiv spoznal proizvodni plan, se je proizvodnja dvignila od 70 na 94%! Prej v tovarni ni bilo zanimanja. Ko pa so bili postavljeni diagrami, ki kažejo vsak dan dviganje ali padanje proizvodnje, je vse živo okoli teh diagramov. Delavci stojijo pred njimi, študirajo številke in odstotke, razmišljajo, da, skupno že analizirajo vzroke za to ali ono dejstvo, ki ga tako jasno vsak dan pokažejo evidenčni diagrami proizvodnje.

Najboljši primer povezanosti delovnega kolektiva s proizvodnim planom daje tovarna »Pekoc« v Trzinu. Tu je treba reči, da takorekoč vsak delavec in vsaka delavka veša do zadnje podrobnosti, kaj je njun cilj in kaj morata storiti, da proizvodnja ne bo padla, ampak se stalno gibala nad planom. Vzorna sindikalna podružnica ter njena tesna povezanost z vodstvom podjetja sta temeljito pripomogla k temu, da ves delovni kolektiv živi in diha s svojim proizvodnim planom in izpolnjevanjem petletnega plana. Delavci so v prvem trimesečju prekoračili plan za 7%. V vseh dneh meseca maja je proizvodnja stalno nad planom od 7 do 15%. V tovarni so vsepovsod postavljeni diagrami za posamezne obrate. Poleg tega ima vsak delavec še zase svoj diagram, ki mu kaže storilnost njegovega dela. Nadaljevanje na 2. strani

De Gasperi je sestavil vlado krščanskodemokratske stranke

Rim, 31. maja. De Gasperi je snočil sestavi enotno krščansko demokratsko vlado, v kateri je tudi nekaj »neodvisnih strokovnjakov«. Grod Storza je zahteval zase zunanje ministrstvo. Sestava De Gasperijeve vlade je našlela na ostro kritiko naprednega tiska, profašistično časopisje pa jo pozdravlja. Glasilo socialistične stranke »Avanti« poudarja z ogorčenjem, da bo treba to vlado zrušiti in poziva ustavodajno skupščino, naj ji izreče nezaupnico. List piše: »De Gasperi je prevzel odgovornost, da se vsili državi z vlado manjšine, ki je mrtvo-rojen otrok in ki nima zaupanja ljudstva in tudi ne nikakega ugleda. Ta vlada ograža notranji mir in stabilnost italijanske valute.«

»Momentoc« poudarja, da je De Gasperi napravil napako, ker se je odločno nagljal na desno. Kvalunkvistični list »Buonsenso« pa piše, da je izključitev zastopnikov KP Italije in socialistične stranke iz vlade »hrabro dejanje« De Gasperija.

Kršitev idealov demokracijske preporoda

Ob sestavi De Gasperijeve krščansko-demokratske vlade prinaša »Unitas« članek Palmira Togliattija, v katerem je rečeno: »Komunistična partija in socialistična stranka sta najbolj neposredno zvezani z delavskim razredom. Izključitev takih dveh strank brez kakršnega koli upravičenega razloga, pomeni uničenje največje zmage, ki jo je italijanski narod uresničil v osvobodilnem narodnem odporu in antifašistični vojni. To je obnemem poizkus, da se izbriše največja nada v izgraditev dežele in demokracijski preporod.«

Ostavka predsednika madžarske vlade

Vzroki vladne krize so v zvezi z nadaljnjim postopkom zoper zarotnike

Budimpešta, 31. maja. Madžarska telegrafska agencija objavlja uradno poročilo madžarske vlade, da je podal predsednik madžarske vlade, ki je na dopustu v Švici, danes ostavko po madžarskem poslanstvu v Bernu. Budimpešta, 31. maja. (Tass) Na izredni seji madžarske vlade, ki je bila v sredo zvečer, so razpravljali o notih generala Sviridova, v kateri je govorila o tem, da sovsjetske oblasti v Madžarski nobejo izročiti Bela Kovacs, bivšega generalnega sekretarja malih posestnikov. Izročitev je zahteval predsednik vlade Ferenc Nagy. Sovjetske oblasti pa lahko dajo madžarskim oblastem zapiski prekiskave o zarotniškem delovanju Bele Kovacsa. Vlada bo zahtevala, naj se predsednik vlade vrne iz odmoru v Švici.

Vzroki vladne krize

Budimpešta, 31. maja. Politična kriza na Madžarskem prihaja v odločilno razdobje. Vzroki za krizo so v zvezi z nadaljnjim postopkom zoper zarotnike in z novimi podatki iz preskave, ki bodo prišli na dan v sodni razpravi zoper zarotniško skupino z bivšim ministrom Mistetom na čelu. V sredo je bila izredna seja madžarskega ministrskega sveta, na kateri so sklenili pozvati predsednika Ferencza Nagya, naj se vrne. Ker za vrnitev predsednika vlade ni določen rok, se širijo vesti, da se ministri predsednik sploh ne bo več vrnili.

Toda politični odbor stranke malih posestnikov je jasno izjavil, da odobrava sklep ministrskega sveta o vrnitvi predsednika vlade. Socialno demokratski list »Villago-sage« označuje vrnitev predsednika vlade kot pogojno in napoveduje, da je pričakovati važnih osebnih sprememb v najvišjem državnem vodstvu. List se sklicuje na zadnji govor generalnega sekretarja socialno demokratske stranke Szakasasa, ki ni omenil samo možnosti novih volitev, ampak celo njihovo nujnost. Pri tem poudarja, da zahteva socialno demokratska stranka volitev.

Kako resen je politični položaj v državi, se vidi iz tega, da je predsednik republike Zoltan Tildi imel v več-

Grški monarhofašisti so ubili pričo, ki je razkrinkala njihove zločine

Vojaško sodišče v Lerinu je obsodilo na smrt sekretarja EAMa zdravnika Joanidesa

Atene, 31. maja. Preko vojaško sodišče v Lerinu je obsodilo 25. maja na smrt zdravnika Joanidesa, sekretarja EAM-a v Lerinu.

To je človek, ki je posvetil svoje življenje ljudstvu ter boju za svobodo, neodvisnost in demokracijo v svoji domovini. Med vojno je stopil kljub svojim 60 letom v vrste Elasa v boj proti okupatorjem. Po izgonu Nemcev iz Grčije je postal predsednik občine v Varkizi s pomočjo angleških okupacijskih čet na oblast monarhofašistov, so Joanidesa kmalu zaprli, družino pa so pričeli fašistični banditi terorizirati na najrazličnejše načine.

Dva dneva pred prihodom anknetne komisije v Lerin ga je fašistična policija izpustila na svobodo. Njegove izpovede pred anketno komisijo, ki ga je zaslišala kot pričo, so bile neprecenljive važnosti za delo komisije in odkrivanje resnice, zlasti o avtonomističnem gibanju v Egejski Makedoniji. S svojimi izpovedbami je ovrzel podlež in izmišljene klevete monarhofašistov, ki naj bi organizirali iz Jugoslavije nekako avtonomistično gibanje v Egejski Makedoniji, in je povedal, kdo so organizatorji in kakšni so cilji tega gibanja.

Izpovedal je, da so patrolirali obojeni četniki in balisti pod komando monarhofašističnih orožniških komandirjev vzdolž jugoslovanske meje in da so grški orožniki streljali na jugoslovansko ozemlje. Povedal je, da so četniki, ki so pobegnili iz Jugoslavije in ki so jih vodili s kamioni monarhofašistične policije, terorizirali makedonsko prebivalstvo po vaseh in taboriščih. Poudaril je svetlo vlogo, ki jo je odigral makedonsko prebivalstvo v boju proti okupatorjem in za svobodo Grčije. Zelo prepričljivo je opisal strahovito in zverinski preganjanje, ki ga vodijo proti vsemu demokracijem prebivalstvu Egejske Makedonije, zlasti pa proti Makedoncem. S svojim pričevanjem je popolnoma osvetlil mračno delo in vlogo uradnih predstavnikov in okupatorske vojske Velike Britanije, obnem pa je pokazal na prave krivice in vzroke iz zivanzij, ki jih sistematično podvzemaajo na drugi strani meje.

Vest, da je bil obsojen in ustreljen tak borec za svobodo svoje domovine, za mir in demokracijo, mora razburiti vse demokracijske javnosti. Ta najnovejši zločin je drzen, odkrit in neravnem način, kako naj bi sistematično odstranjali vse, ki so zaupali v komisijo, organ Organizacije ZN. Zato ta zločin ni samo notranja zadeva Grčije. To je tudi napad na ugled Organizacije ZN. Ljudje, ki so izpovedali pred komisijo resnico, so verovali, da jih bo OZN zaščitila pred nasiljem fašistov.

Demokracijska javnost ne sme pustiti, da bi ubijali take ljudi, ki so zaupali največji mednarodni organizaciji in govorili pred njenimi organi resnico. Ubijanje takih ljudi ubija

Svečana otvoritev zagrebskega velesejma

Zagreb, 31. maja 1947 V navzočnosti najvišjih predstavnikov ljudske oblasti, diplomatskih zastopnikov, zastopnikov vojske ter domačih in tujih gospodarskih delegacij so danes odprli velesejem v Zagrebu. Na velesejmu so prikazani veliki gospodarski napori Jugoslavije pri obnovi in graditvi in prvi njeni uspehi za izpolnitev gospodarskega plana. Prikazano je tudi gospodarstvo mnogih držav, s katerimi je Jugoslavija v gospodarskih odnosih, tako zlasti Sovjetske zveze, Albanije, Bolgarije, Češkoslovaške, Poljske, Madžarske, Italije, Francije, Nizozemske, Belgije in drugih.

Velesejem je otvoril predsednik mestnega ljudskega odbora Zagreba Dragotin Sajli, ki je pozdravil navzoče predstavnike ljudskih oblasti in goste, tako zlasti podpredsednika Prezidija Ljudske skupščine FLRJ Mosa Pijadeja, predednika Gospodarskega sveta in zveznega ministra za industrijo Borisa Kidriča, zveznega ministra za trgovino in preskrbo Zaima Sarca, gradbenega ministra Vlado Zečeviča, zveznega ministra za pomorstvo Anta Vrkljana, predsednika Prezidija Ljudske skupščine Hrvatske Vladimira Nazora, predsednika vlade Ljudske republike Hrvatske Vladimira Bakarića s člani vlade, zastopnike Jugoslovanske armade generalmajorja Vaso Jovanovića, zastopnike vlad drugih ljudskih republik, poljskega veleposlanika Jana Karola Vendeja in druge. Nato je spregovoril predsednik Gospodarskega sveta in minister za industrijo Boris Kidrič, ki je v svojem govoru med drugim poudaril, da je velesejem slika velikega poleta naše delovnega ljudstva, ki pod vodstvom maršala Tita vlaga največje napore za dvig gospodarstva. To polet, ki se kaže v vseh dosedanjih uspehih pri obnovi in graditvi države, je tudi jamstvo, da bomo uresničili petletni gospodarski plan. Velesejem pa ima tudi velik mednarodni pomen. Jugoslavija danes vlaga velike napore za udrnitev miru v svetu. Ti njeni naporci se kažejo tudi v ekonomskem sodelovanju z vsemi državami, ki to želijo. To ekonomsko sodelovanje, ki prihaja do izraza na tem velesejmu, naj bo pobuda, da se bo sodelovanje še bolj utrjilo in razširilo. Po govoru ministra Borisa Kidriča je sledil ogled posameznih paviljonov velesejma.

Po odhodu anknetne komisije iz Grčije so umorili že 104 ljudi

London, 31. maja. Centralni komite EAM-a je poslal podkomisiji anknetne komisije v Solunu brzojavko, v kateri jo opozarja na množična streljanja demokracijskih državljanzov, ki jih uprizarjajo grški monarhofašisti. Po odhodu anknetne komisije iz Grčije so postrelili 104 osebe, med njimi tudi štiri ženske. Brzojavka naglašja, da je teror naprejal in glavnem proti tistim, ki so pričali pred anketno komisijo.

Izživljanja grških monarhofašistov ob albanski meji

Argirokastro, 31. maja. (ATS) Grški monarhofašisti še nadalje izživljajo na južni albanski meji. Dne 25. maja sta ob 15 dva grška vojaka prišla na obmejni položaj pri Kanaviji in se obrnila do albanske obmejne straže, češ da prihajata z gora, kjer so bili baje uničeni partizani. Rekla sta: »Sedaj je prišla vrsta na vas. Pričakujte nas kmalu v Argirokastro in Pepelanu.« Albanska obmejna straža na ta izživljanja ni odgovorila.

V smeri od Krfa je priletelo nad albansko obalo 27. maja okrog 12.30 grško letalo in krožilo od Sarande do Ksamila. Nad tem predelom je krožilo letalo okrog 12 minut v višini 800 m ter dalje časa ostalo nad kraji Dival in Ksamil v podprefekturi Sarandë. To ni bil prvi primer, da so grška letala letela nad tem predelom albanske obale. V treh mesecih so grška letala, ki so prišla s Krfa in Janine, šestkrat preletela ta predel v nizkem letu in z zmanjšano hitrostjo.

Generalmajor Holjevac je izročil poverilnice kontrolnemu svetu za Nemčijo

Beograd, 31. maja. Novi šef jugoslovanske vojaške misije v Berlinu generalmajor Vječeslav Holjevac je 29. maja izročil svoje poverilnice listine zaveznikem kontrolnemu svetu za Nemčijo.

Nova japonska vlada

Tokio, 31. maja. (BBC) Danes je bila izpopolnjena japonska vlada, ki jo je prejšnji teden sestavil socialist Tenu Katakajama. V vladi je 7 socialistov, 7 demokratov, 2 člana narodne združene stranke in 1 minister, ki ne pripada nobeni stranki.

Stavka v Citrojenovih tovarnah

Pariz, 31. maja. Delavci avtomobilske tovarne Citroen so večeraj začeli stavkati z geslom »Delaj počasije! Delavci zahtevajo 6 frankov kot nagrado za povečanje proizvodnje in protestirajo zaradi krivičnega delovnega časa.

Na Koroškem je oživel „Heimatbund“

Gnezdo novega nacizma in oživiljanje velenemškega gibanja

Dunaj, 31. maja. »Slovenski vestnik« prinaša članek z naslovom »Na Koroškem je živel Heimatbund«, v katerem je med drugim rečeno, da je ob plebscitu za prvo republiko Avstrijo imela prav posebno zločinsko vlogo organizacija Heimatdienst, pozneje »Heimatbund«. V njej so se zbirali militaristični in šovinistični elementi. Na čelu te organizacije je bil znani vojni zločinec Mayer-Kaibitsch. Bila je v tisti dobi prva politična stranka na Koroškem, ki je imela nalogo spremembi to deželo v popolnoma nemško pokrajino. Nadzirala je tudi vse javno življenje in izrabila vsak politični, kulturni in gospodarski dogodek za boj zoper koroške Slovence. Pred nastopom je Heimatbund delal po navodilih iz rajha in na ta način utiral Hitlerju pot na juž.

Vojni zločinec Mayer-Kaibitsch še danes ni prišel pred sodišče, čeprav je njegov zločinski delovanje popolnoma dokazano.

Eden izmed njegovih bližnjih sodelavcev, sedanj avstrijski minister Schummi, je imel pomembno vlogo pri ustanovitvi Heimatbunda. Zato ni čudno, če tudi še danes nadaljuje boj zoper koroške Slovence. Sedaj ustanavlja nov Heimatbund, seveda pod drugim imenom »Zveza domovini zvestih prebivalcev južne Koroške«. Po svojem delovanju in programu je to v resnici Heimatbund pod drugim imenom. Organizatorji te zveze so bila-

ni bivše nacistične stranke, Hitlerjeva mladina, SA- in SS-oddelkov, nato Hitlerjevi petkolonošci in volkseiduscherji ter razseljeni, vojni zločinci iz Jugoslavije. Vsi ti so zelo aktivni v krajih južno od Drave.

Pri sprejemanju novih članov so posebno vneti nacistični učitelji. Vpisujejo se z grožnjo, da bo vsakdo izseljen, kdor se ne bo hotel vpisati v zvezo. Po mnogih vaseh so organizatorji zveze vpisali in konferenca Heimatbunda, ki je gnezdo novega nacizma in prizadevanja za oživiljenje velenemškega gibanja.

Britanska okupacijska oblastva na eni strani preprečujejo manifestacije koroških Slovencev za priključitev k FLRJ, na drugi strani pa nočejo opaziti manifestacij in konferenc Heimatbunda, ki je gnezdo novega nacizma in prizadevanja za oživiljenje velenemškega gibanja.

ljah govorniki v svojih govorih predvsem pozivali, naj se vpišejo v zvezo zlasti vsi »junaki Wehrmachta, ki so se proslavili na vseh frontah od Kavaravna pa do Afrike med drugo svetovno vojno.

Britanska okupacijska oblastva na eni strani preprečujejo manifestacije koroških Slovencev za priključitev k FLRJ, na drugi strani pa nočejo opaziti manifestacij in konferenc Heimatbunda, ki je gnezdo novega nacizma in prizadevanja za oživiljenje velenemškega gibanja.

Koroški pevci o svojih vtisih iz Jugoslavije

Clani zbora koroških Slovencev, ki so se nekaj časa mudili v Jugoslaviji, so poslali pismo glavnemu odboru Enotnih sindikatov Slovenije, v katerem se zahvaljujejo za bratski sprejem.

Koroški Slovenci poudarjajo v pismu, da je bila zanje pot po Jugoslaviji dogodek, ki ga ne bodo nikoli pozabili. Prepričani so se, da je resnica o narodno osvobodilnem boju koroških Slovencev prodrla v srca vseh narodov Jugoslavije in da so občutili, da so narodi Jugoslavije njihovi bratje, na katere se lahko oporo.

Nato je rečeno v pismu: »Postalo nam je jasno, da ne bi bili mogli ti uspehi nove Jugoslavije brez ljudske oblasti. Ljudska oblast, ki smo jo

videli v Jugoslaviji, je prava demokracija. V Avstriji nam mnogo govore o demokraciji, vendar ne more ljudstvo nitesar samo odločiti. Njegovega mnenja nihče ne spoštuje.

Jugoslavija je država, v kateri vlada ljudstvo samo. Sedaj razumemo, kakšen pomen ima, če se ljudstvo samo osvobodilo, če ljudstvo samo zgradi svojo oblast in če ljudstvo samo gradi svojo državo.

Na koncu podaja pismo vtise članov s poti po Slovenskem Primorju in vtiše o bratstvu Slovencev, Hrvatov in Italijanov, ki so ga tam videli. Pismo se končuje s temile besedami: »Obljubljamo, da bomo še vztrajneje in z vsemi močmi nadaljevali boj za našo osvoboditev.«

Trboveljski rudarji pozivajo vse rudarje FLRJ na tekmovanje za zvišanje proizvodnje

Trbovlje, 31. maja. Rudarji na delovnem prostoru št. 204 vzhodnega obrata trboveljskega rudnika so poslali vsem rudarjem FLRJ Jugoslavije tele obveznosti s pozivom na šestmesečno individualno tekmovanje rudarjev:

1. da bomo po planu določeno stopnjo na enega moža presegli za 25% na dan;
2. da bomo delovni čas nairacionalneje uporabili in da ne bomo imeli niti enega neopravičenega izostanka z dela ali zakasnitve na delo;
3. da bomo izboljšali kakovost premoza za 2%;
4. da bomo prihranili na razstrelivu 2% in jamskem lesu 2%;
5. da bomo zmanjšali nevarnost pri delu do minimuma in posvečali največjo skrb varnostnim napravam;
6. da bomo usposobili 3 priučene kopače v kopače in sploh posredovali svoje znanje in izkustva drugim tovaršem;
7. da bomo aktivno sodelovali pri delu sindikalne organizacije.

V želji, da bi vsi delavci napeli vse svoje moči za izpolnitev petletnega plana,

POZIVAMO NA ŠESTMESEČNO INDIVIDUALNO TEKMOVANJE pod naslednjimi pogoji vse rudarje FLRJ Jugoslavije. To tekmovanje se začne 1. junija in se bo končalo 25. novembra t. l. tako da bodo uspehi najboljših posameznikov v rudnikih in zmagovalca lahko objavljeni 29. novembra 1947.

Predlagamo, da bi predstavniki zveznega ministrstva za rudarstvo in Centralne uprave Zveze rudarjev Jugoslavije osnovali komisijo, ki bo po svojih organi kontrolirala tekmovanje in na koncu proglašala zmagovalca.

Tri ladje na račun reparacij

Beograd, 3. maja. Na račun reparacij je naša država prejela tri ladje »Najsee«, »Mary Leonard« in »Malaga«.

Te tri ladje, ki so bile v sestavu nemške trgovske mornarice, ne predstavljajo po svoji vrednosti niti najmanjši del štroke, ki jo je naša država pretrpela med okupacijo.

Ladje so tudi zelo poškodovane in bodo šele po temeljitim popravilu vključene v pomorski promet.

»Najsee«, sedan »Topusko«, je mornarska tovorna ladja, zgrajena leta 1925, v Hamburgu. Dolžina ladje je 99,64 m, širina 14,03 m, višina 6,7 metra in nosilnost 3.410 brt, hitrost ladje je 12 milj na uro. Na ladji je prostora za 40 članov posadke in 32 potnikov. Ladja je poškodovana in potrebna večjih popravil. Z ladje so odnesli vse, kar se je dalo odnesti. Ukremljeni so vse potrebne, da se vse ladje temeljito popravijo. Ladje bodo izročene jugoslovanski linijski plovnici.

Sodna razprava proti bolgarskim vojnim zločincem

Sofija, 31. maja. Včeraj se je začela pred sodiškim sodiščem razprava zoper skupino 36 vojnih zločincev. Ne četu te skupine je znani zli duh bolgarskega naroda prof. Aleksander Cankov. Razpravljajo v odsotnosti Cankova in 10 drugih zločincev, ker so v zapadnem delu Avstrije, ki je pod zavezniško kontrolo.

Kako je dr. Maček sistematično pripravil razbilje Jugoslavije, jasno kaže izpoved druge danes zaslišane priče, zagrebskega inženjerskega inž. Amadeja Carneluttija.

Ko so se razbila pogajanja med Mačkom in Stojadinovičem glede hrvaške avtonomije, se je dr. Maček zbal, da ne bi mogel izvesti svojega programa ustaške diktature, ki naj bi preprečila širjenje demokracije, in se je odločil za odkrito izdajstvo. V ta namen je izbral zagrebskega inženjerskega Carneluttija, ki se sicer ni bavil s politiko in ni bil član stranke.

S posebnim pooblastilom ga je poslal v Rim k grofu Ciano s ponudbo, naj Italija pomaga razbilju Jugoslavije, za kar bo dobila primerne koncesije. Carnelutti je to mišljeno sprejel in odpoval v Rim z Mačkovim pismom v francoskem jeziku: »Prinašalec tega pisma inž. Carnelutti je od mene naprosil, naj vam razložim želje in cilje HSS.« Grof Ciano je bil nad tem obiskom zelo presenečen. Ko mu je Carnelutti sporočil, naj bi po želji dr. Mačka vplival Mussolini na princa Pavla in dr. Stojadinoviča, da bi dala Hrvaški popolno avtonomijo, je Ciano zahteval podrobna pojasnila od dr. Mačka. Ciano je poslal tri vprašanja, na katera naj dr. Maček odgovori, in sicer:

S sodne razprave proti Slavku Kvaterniku in sokrivcem Dr. Maček je že davno pred osnovanjem NDH vzdrževal zveze s fašistično Italijo

Od našega posebnega dopisnika

Zagreb, 31. maja 1947.

Tudi današnja sodna razprava proti ustaškim zločincem z vojskovodjo Kvaternikom na čelu je pokazala, da je bilo vse delovanje reaktivnarnih voditeljev HSS z dr. Mačkom na čelu eno samo nepretrgano izdajstvo, ki je sistematično pripravljalo pot za razbitje Jugoslavije in utiralo pot za ustanovitev NDH. Po priznanju doslej zaslišanih obtožencev in priči izdajstvo dr. Mačka daleč presega izdajstvo ustaških krvolokov in celo Paveliča samega. Izdajalska politika dr. Mačka, ki se je v svojo sebi vredno kliko zagrebskih advokatov in veleindustrijev polastil vodstva HSS, se ni pričela šele v dobi fašistične okupacije, marveč že davno prej.

Prvi je bil danes zaslišan bivši poslanec HSS Albert Pajo, ki je nazorno naslikal diktaturo, ki jo je uvedel v Stranko dr. Maček. Odkar je umrl Stjepan Radić, je Maček nastopal prav svojevoljno in na vse moguče načine varal pristaise stranke glede pravih ciljev svoje politike. Tako je bilo tudi s tako imenovano Seljačko zaščito, ki je bila ustanovljena 1. 1936. Takrat je bila to ilegalna organizacija, ki se je skrivala oboroževala in vzbahla za svoje bodoče naloge. To je bilo v dobi, ko je bil dr. Maček na zunanji največji gromovnik za svobodo in demokracijo in je stopil celo na čelo združene opozicije. Takrat je na zunanji zatiral, da je ta zaščita ustanovljena za obrambo avtoritete stranke, sedaj v sodni razpravi pa je Kvaternik povedal, da je bila ustanovljena po vzorcu nacističnih SS oddelkov kot osebna garda dr. Mačka z nalogo, da onemogoči v stranki sami vsako opozicijo proti njemu in pozneje postane predstava ustašev, ker med hrvaškimi ljudskimi množicami niso imeli nobenih pristavev. Za poveljnike in voditelje te Mačkove zaščite so postavljali izključno ustaše, ki jih je predlagal Kvaternik. Vsa akcija je bila usmerjena na to, da v danem trenutku razoroži jugoslovansko vojsko in onemogoči proglasitev NDH. Z ustanovitvijo hrvaške banovine v smislu Cvetkovičevega-Mačkovega sporazuma se je začela sistematično fašizacija Hrvaške. Dr. Maček, ki je bil v tej banovini absoluten gospodar, je postavil na vsa važnejša mesta Paveličeve zaupnike in vrsto ustašev, ki so bili povezani z nemškimi in italijanskimi agenti, njegovi listi pa so po eni strani pisali o svobodi in neodvisnosti hrvaškega naroda, po drugi strani pa širili v demokracije fraze zavito fašistično ideologijo. Bivši poslanec HSS je končal svojo izpoved z izjavo, da je bil dr. Maček največji slepar hrvaškega naroda in hušji izdajalec kakor Pavelič.

podlejši zarotnik in je na najstrašnejši način izdal demokracije ljudske množice. Razlika med dr. Mačkom in Paveličem je bila samo v tem, da je Pavelič odkrito rovalil proti Jugoslaviji v službi fašizma, dr. Maček pa skrivaj in izatnejši pomočnik fašizma kakor dr. Pavelič. Dr. Maček je vedel, kaj se dogaja v Španiji, Abesiniji in Albaniji, vedel je, kaj se je zgodilo s Češkoslovaško, vedel je, kaj počneta nemški in italijanski fašizem v premaganih državah, pa je vendar pripravil jugoslovanskim narodom enako usodo. To je bila premissljena zahrbna izdajalska Mačkova politika.

Naslednja priča inž. Mario Maričić, bivši agent nemškega vohunštva, je opisal akcijo, s katero je skušal dr. Maček rešiti po kapitulaciji Italije NDH in jo propadu fašizma prepeljati pod okupacijo tako imenovane zapadne demokracije. Ko se je že videlo, da bo fašizem propadel, je iskal dr. Maček pot in načine, kako bi prepeljal svojo ustaško NDH v drugi labor. Za vsako ceno je hotel preprečiti, da bi tudi Hrvaško zajela demokracija. Zato je v sporazumu z nadškofof Stepcincom skoval načrt, kako bi zagotovil, da bi Hrvaške ne osvobodila narodno osvobodilna vojska, marveč, da bi jo zasedli Angliji. V račun so mu šle enake težnje nemških industrijskih magnatov, ki so prav tako poskušali rešiti svoje stoletke in preprečiti demokratizacijo Nemcije po porazu Hitlerja. V ta namen se je dr. Maček po nemškem vohunu Maričiću povezal s Schachtovim »Herrenklubom« v Berlinu, ki je vzdrževal preko Švice zvezo z Angliji. Po kapitulaciji Italije je dr. Maček sklenil ustoličiti v NDH nekak režim HSS, ki naj bi nadomestil preveč kompromitirani ustaški režim. Zacasno bi seveda še najtežje sodeloval s Paveličem in z Nemci, ob njihovem porazu pa po klanju Anglice, da zasedejo NDH in onemogočijo zmago NOV. Obenem je začel propagirati vstop v hrvaško domobranstvo, da bi na ta način preprečil nadaljnji priliv Hrvatov k partizanom. Izdal je posebne letake in navidezne ilegalne liste, v katerih je pozival Hrvate, naj čakajo na odločni trenutke. Sporodno s tem se je preko Krnjevića povezal z londonsko kraljevsko vlado, ki je prav tako po angleškem radu propagirala taktiko čakanja, da bi oslabila partizansko gibanje. Vse to se je skladalo z načrti Vatikana glede ustanovitve katoliške podonavske federacije. Zato je tudi nadškof Stepcinao te akcije z vsi vremenom podpiral, kajti s tem bi se uredile stare težnje Vatikana in zapadne reakcije na ustanovitev branika proti Sovjetski zvezi in proti širjenju demokracijskih idej.

Bevinov govor na kongresu laburistične stranke o zunanji politiki Velike Britanije

Margate, 30. maja. Britanski zunanji minister Bevin je včeraj na kongresu laburistične stranke v Margatu obravnaval britansko zunanjo politiko, pričeno od Dalinega vzhoda pa preko Srednjega vzhoda do Grčije. Obtožil je kritike, da mu »zadajajo udarec v hrbet«, posebno pa Ziliacus.

»Posebno izjavo« o zunanji politiki sporočila delegatom nekaj zelo zapunega.

Bevin se je nadalje dotaknil problema standardizacije orožja ZDA in Velike Britanije in je skušal opravičiti ta ukrep.

O sodelovanju med državami na gospodarskem polju, je ponovilo svojo staro izjavo, da je »priporočil Jugoslovanom, Avstrijem, Italijanom, Francozom in Švicarjem, naj se sporazumejo o skupnem izkoriščanju alpskih vodnih sil.«

Kritike je obtoževal zaradi »splošnevanja in netočnih izjav ter je samo s splošnimi frazami prešel preko najvažnejših vprašanj, ki jih je podala kritika, in ni odgovoril niti na en očitek proti njegovi politiki. Branil je britansko politiko na Srednjem vzhodu, češ da ni odvisev samo življenjski standard britanskih delavcev od tega, če bo Britanija obdržala svoje položajke na Srednjem vzhodu, marveč je tudi v interesu Indije, da Britanija obdrži svoje petrolejske koncesije na Srednjem vzhodu.

Bevin se glede Palestine ni hotel obvezati v imenu britanske vlade, da sprejme sklep ZN. V pojasnitvi je navedel incident v Krfskem prelivu z znameniti razlogi o »vzdržljivosti in potrpežljivosti«, ki jo je Velika Britanija pri tem pokazala. Glede Grčije je izjavil, da se mu ni potrebno nič opravičevati.

Rekel je, da »so še nekatere stvari, ki se dogajajo tudi v drugih balkanskih državah, vendar se ne želi obširno zadržati pri tem.

Bevin je bolj določno govoril samo o odnosih z Vzhodno Evropo. Glede na Poljsko je navedel podrobne podatke o Poljakih, ki so v Veliki Britaniji, in o tistih, ki so repatriirani, ter je ponovil svojo prejšnjo izjavo, da bo vzpodbudil vse Poljake, »ki so v inozemstvu, naj se vrnejo v domovino«.

Resolucije, s katerimi se odobrava vladna zunanja politika, niso bile sprejete s štetjem glasov, marveč z dviganjem rok, ker si je vlada zagotovila podporo znanega števila delegatov.

litike. Pod naslovom »Bevin se izmotava« prinaša list uvodni članek, v katerem je rečeno: »Debata je bila površna in največje izmed vseh dosedanjih debat na konferencah laburistične stranke. Bilo je, kakor da je kritika Bevinove politike zasenčila njegova prisotnost, posledica pa je bila, da se mu je na lahek način posredilo zagotoviti odobravanje vladne politike.

Ce bi namesto Bevinova kak torijevski zunanji minister navedel podobna mnenja, bi nastala med delegati prava zmeda.«

»Daily Worker« piše v svojem uvodniku pod naslovom »Glasovanje za zmedo« med drugim: »Bevinova obramba je bila olajšana, ker je v zadnjih nekaj mesecih zapustil nekatere postojanke.

Bevin je v zadnjem času izpremenil svoje napačno stališče do držav Vzhodne Evrope, ki ga je označevala prva doba njegovega ministrovstva. Grobi napadi na vlado teh držav so izgubili svojo moč in sedaj delajo nekoliko zakašnele poizkuse za razvijanje trgovinskih odnosov med Veliko Britanijo in temi državami. Če ne bi bilo Bevinovega odpora proti komunistom, bi se lahko pričela takšna politika že pred 18 meseci.

»Daily Worker« zaključuje svoj članek z besedami: »Kljub večin, ki jo imajo proti sebi, ne bi smeli Bevinovi kritiki kloniti, ker so ga pač on prvoraril, da je zapustil nekatere postojanke, ki jih je držal na zadnji konferenci.«

Glavni vzrok neuspeha laburističnih »supornikov« je v tem, da jim ni uspelo prepričati kongresa, da so nekatera vprašanja notranje politike Velike Britanije v najožji zvezi z zunanjo politiko. Omejili so se na posamezne napade glede nekaterih vprašanj zunanje politike in sicer v omiljenih obliki in niso hoteli temeljitije razglabljati britanske zunanje politike kot celote.

Britanski listi posvečajo največjo pozornost včerajšnji debati o britanski zunanji politiki in Bevinovem govoru. Vsi objavljuje obširne izvlečke iz Bevinovega govora, se bolj pa komentirajo sam Bevinov govor in tudi govore nasprotnikov Bevinove zunanje politike.

Britansko konzervativno časopisje je enodušno v svojih pohvalah Bevinu in njegove politike. Tako pišeta »Daily Mail« in »News Chronicle«, da je Bevin »triumfirale« nad svojimi nasprotniki, a list lorda Beaverbrooka »Daily Express« poudarja odočnost, ki jo je pokazala Velika Britanija pri »dvigu svojih kolonialnih posesti« in tudi potrebo, da se nadaljuje takšna politika v trenutku, ko je gospodarska politika ZDA »tako sumljiva«.

»Bevinovo opozorilo«, — piše »Daily Express«, — na gospodarske načrte na Srednjem vzhodu nam daje upanje, da ni izgnila vsaj misel o možnostih imperija.

Glasilo laburistične stranke »Daily Herald« hvali Bevinu in njegovo zunanjo politiko, napada pa Ziliacusa, ker je izjavil, da je izbrala Velika Britanija pot politike sile.

Na drugi strani napada »Daily Worker« Bevinu in njegovo politiko ter kaže na resnost posledice take po-

litike. Pod naslovom »Bevin se izmotava« prinaša list uvodni članek, v katerem je rečeno: »Debata je bila površna in največje izmed vseh dosedanjih debat na konferencah laburistične stranke. Bilo je, kakor da je kritika Bevinove politike zasenčila njegova prisotnost, posledica pa je bila, da se mu je na lahek način posredilo zagotoviti odobravanje vladne politike.

Ce bi namesto Bevinova kak torijevski zunanji minister navedel podobna mnenja, bi nastala med delegati prava zmeda.«

»Daily Worker« piše v svojem uvodniku pod naslovom »Glasovanje za zmedo« med drugim: »Bevinova obramba je bila olajšana, ker je v zadnjih nekaj mesecih zapustil nekatere postojanke.

Bevin je v zadnjem času izpremenil svoje napačno stališče do držav Vzhodne Evrope, ki ga je označevala prva doba njegovega ministrovstva. Grobi napadi na vlado teh držav so izgubili svojo moč in sedaj delajo nekoliko zakašnele poizkuse za razvijanje trgovinskih odnosov med Veliko Britanijo in temi državami. Če ne bi bilo Bevinovega odpora proti komunistom, bi se lahko pričela takšna politika že pred 18 meseci.

»Daily Worker« zaključuje svoj članek z besedami: »Kljub večin, ki jo imajo proti sebi, ne bi smeli Bevinovi kritiki kloniti, ker so ga pač on prvoraril, da je zapustil nekatere postojanke, ki jih je držal na zadnji konferenci.«

Britanski ukrepi za obnovu trgovine z Japonsko

Beograd, 31. maja. Zveza združenja novinarjev FLRJ je prejela od delegacije bolgarskih novinarjev, ki so bili 20 dni na obisku v Jugoslaviji, tole brzojavko: »Najpriščneje se vam zahvaljujemo za topel sprejem v bratski Jugoslaviji. — Nosimo najboljšje vtise iz bratske Jugoslavije in napelji bomo vse sile za še tesnejše sodelovanje med našima bratskima narodoma. — Za bolgarske novinarje Ence Stojkov.«

VREMENSKA NAPOVED za nedeljo 1. junija: Jasnó, podnevi do 30 stopinj. Sredi tedna kratkotrajne padavine z nevihtami, sicer vse tedaj pretežno jasno.

Zaslišanje ustaškega finančnega ministra dr. Košaka

Zadnji je bil danes zaslišan bivši ustaški finančni minister dr. Vladimir Košak, ki je star ustaš in je že leta 1936. v Frankfurtu, kjer je študiral, podal ustaško prisego. Kljub mladosti ga je Maček kot izrazitega ustaša na vse načine podpiral. Komaj 32 letni Košak je postal najprej podravnatelj P.A.B. nato tajnik TOI, nato podravnatelj Jugobanke in na posled cel generalni direktor Narodne banke. Vsa ta visoka mesta in mastno plačane funkcije je z vodnostjo dr. Mačka izkoristil za pospeševanje ustašev in je v NDH postal takoj finančni minister. Kot tak je storil vse, da je finančno podprl ustaše in njihov režim. Med razpravo je priznal, da je samo Zidom zaplenil premoženja v nepremičninah za 15 milijard predvojnih dinarjev. Izmožgal je hrvaškemu ljudstvu milijarde in milijarde, da je lahko vzdrževal krvoločni ustaški režim. Povrh pa plačeval nemško in italijanske okupatorje, kar je stalo hrvaško ljudstvo skoraj 100 milijard kun. V današnji razpravi se je skušal na vse načine pokazati kot povsem nevrednega in nedolžnega človeka; sploh ni vedel, kaj se dogaja v Stepcinevi »blazení NDH«. Pod težo dokazov, ki mu jih je predočil javni tožilec, je moral priznati, da je odgovoren za vse zločine in vsa izdajstva, ki jih je finančno vsestransko podpiral in vzdrževal. On je tud sklenil pogodbo o brezumnem izkoriščanju narodnega bogastva Hrvaške po okupatorjih, saj so samo Nemci izvozili iz Hrvaške nad 50 milijonov kg masti in svinji. Tudi je priznal, da je bila Mačkova politika vseskozi izdajalska in da je Maček že od vsega početka podpiral ustaše. Kot aktiven ustaški minister in poznejši diplomatski zastopnik v Budimpešti in v Berlinu je dobro vedel za vse Mačkovo početje, za njegovo zvezo s četniki, Nemci in Italijani in je obširno opisal vse njegove napore, da bi onemogočil zmago na-

rodno osvobodilnega gibanja in privedel v deželo po porazu fašizma novega okupatorja.

Njemu je bila tudi poverjena naloga, da pripravi vse potrebno za beg dr. Mačka in Paveliča v inozemstvo. Pogajal se je o tem z Nemci in pozneje v Kodažu z Angliji ter organiziral »evakuacije« Hrvatov, ki naj bi nepoučni svetovni javnosti dokazovala, kakšen strah vlada v Jugoslaviji pred ljudsko demokracijo in kako nujno je potrebna zunanja oborožena intervencija. Kakor vsi ostali doslej zaslišani obtoženci in priče je tudi on prepričan, da bi vse to ne bilo mogoče, če ne bi te politike od vsega početka podpiral, vzdrževal in vodil dr. Maček, ki je celo po sodbi tega zakrjnjenega ustaškega zločinca glavni krivec strahotne nesreče, ki je zadela v pretekli vojni hrvaški in vse jugoslovanske narode.

Razprava je bila ob 15. prekinjena in se bo jutri ob 8. nadaljevala.

Nekaj ugotovitev iz kranjskega okraja

Nadaljevanje s 1. straní

za 1 din, proizvodnja pa se je dvignila za 16%. Mimo tega pa je približno 70% delavstva prekracilo normo za okoli 40%. Kljub tem dejstvom pa je uprava dopustila, da so vsi lenuhi in spekulantí se nadalje izvajali na upravo pritisk in zbuvali med pridnim delavstvom nerazpoloženje. Kljub normam in jasnim proizvodnim uspehom po kranjskem okraju je zločinska minimálna mezdá, kar gre vendar na škodo pridnih delavcev in ljudske skupnosti.

Upor v dunajskih zaporih zaradi lakote

Dunaj, 30. maja. Včeraj je v dunajskih zaporih izbruhnil upor zaradi lakote. Zaporniki so pričeli poneti vpiati »lakota, lakota« in razbijati okna ter vrata.

Ker se zaporniki niso hoteli pomiriti, so poslali v zapore avstrijske policijske sile in okoli 100 ameriških vojaških policistov, ki so metali, da bi zadušili upor, na dvorišče jetnišnice bombe za solzenje.

Prosta prodaja soli

Po podatkih o porabi soli na ozemlju FLRJ je ugotovljeno, da je soli dovolj. Zato je minister za trgovino in preskrbo FLRJ izdal odredbo o prosti prodaji soli. Republiška ministrstva za trgovino in preskrbo bodo ukrenila potrebno, da se bodo vsi prodajalci lahko založili s soljo.

Danes ob 16. na Stadionu, Tyrševa cesta, fizikturni nastop mladincev vseh ljubljanskih šol. — Vstop prost.

Uvedba novih proizvodnih panog v strojni industriji bo pomenila tehnično revolucijo v naši državi

Stara Jugoslavija je bila v tehniki na zadnjem mestu v Evropi. Navzlic prirodnemu bogastvu je kazala veliko zaostalost v industrijski proizvodnji, to pa zaradi tega, ker so prejšnji protijudski oblastniki dajali za slepo celo koncesije inozemskim kapitalistom, ki so položili roko na naše narodno bogastvo in ovrli naš tehnični napredek z namenom, da bi nas obržali v svoji odvisnosti. V interesu teh tujih kapitalistov je bilo, da ostane naša država gospodarsko in tehnično zaostala. Primere za to bi lahko našli iz vsake gospodarske panoge. Maršal Tito je v svojem govoru ob sprejetju zakona o petletnem planu v Ljudski skupščini FLRJ navedel za primer vprašanje nafte. Vskomur je bilo znano, da imamo znatna ležišča nafte, toda tujim kapitalistom, ki so imeli pri nas monopol za nafto, petrolej in bencin, ni šlo v račun, da bi se pri nas pridobivala nafta. Tem inozemskim kapitalistom je uspelo preko raznih pokvarjenih ministrov in celo preko kraljevske družine onemogočiti pridobivanje nafte v naši državi. Maršal Tito je omenil tudi tekstilno industrijo, ki je bila prav tako pretežno v rokah inozemcev in jim prinašala velike profite. Inozemski kapitalisti so pri nas gradili samo kladince, ne pa tudi predilnice, da je naša tekstilna industrija ostala trajno v odvisnosti od uvoza preje iz inozemstva.

Inozemski kapital je imel v rokah naše električne centrale, zato pa smo morali električne stroje uvažati. Ob neverjetno nizkih mezdah je izkoriščal naše rudno bogastvo in ni dopuščal, da bi se pri nas razvila domača metalurgija, ki je osnova industrijskega razvoja. Zato se nista mogla razviti niti težka niti strojna industrija, ni se mogla razviti niti kemična industrija. Strojne in prometne sredstva smo morali uvažati iz tujine. Tako smo leta 1938, uvozili za 928 milijonov din strojev in aparatov, električnih predmetov in prevoznih sredstev.

Dve desetletji so nam tuji agenti in domači plačanci vtepli v glavo, da nismo sposobni ustvariti domače industrije, češ da nimamo izkušenih inženirjev in strokovnih delavcev-spe-

cialistov, dokazovali so nam, da moramo uvažati to in ono, ker gre za posebno konstrukcijo ali pa za posebno način izdelave, če pa je bila stvar sama po sebi enostavna, so našli izgovor, da je iz specialnega materiala, ki ga pri nas ne moremo ali ne znamo izdelovati, da gre za poseben izdelovalni postopek, ki je tajnost tovarne itd.

Ze izkušnje v prvih dveh letih naše borbe za obnovu in osamosvojitve industrije pa so nam pokazale, da lahko razne stroje, strojne dele in specialni material izdelamo tudi doma. Delavci, tovarniški mojstri, tehniki in inženirji so v kratkem obvladali tehniko v onih panogah, kjer so pred vojno delali samo inozemski specialisti, obvladali so tehniko tudi na področjih, kjer smo bili prej desetletja odvisni od uvoza iz inozemstva. V svoji delovni vni mo izdelali stroje, nadomestne dele, priprave in najrazličnejši material, ki je bil obratom nujno potreben in glede katerega smo bili prej odvisni od tujih monopolov. V mnogih primerih pa so tudi izboljšali marsikateri tehnološki postopek. Stevilni izumitelji, novatorji in udarilci so nam zgovorna pričča, da smo tudi na tem področju dosegli prve pomembne zmagave. To pa je šele pričetek.

V našem petletnem planu smo napovedali najostrejšo borbo tehnični in gospodarski zaostalosti. Izgradili bomo vrsto novih industrijskih panog in pričeli izdelovati številne nove in dragocene proizvode, ki jih prej nismo izdelovali. Predsednik planske komisije tov. Hebrang je v svojem ekspoziciji v Ljudski skupščini FLRJ dejal, da bo uresničenje tehničnega programa petletnega plana prava tehnična revolucija v naši državi.

Uvedba novih proizvodnih panog v naši industriji je seveda ena najtežjih nalog, ki nam jo nalaga zakon o petletnem planu. To je naloga, ki jo bodo morali rešiti naši najboljši delavci, tehniki in inženirji ob pomoči naših znanstvenih ustanov, ki morajo svoje delo usmeriti v praktično reševanje tehničnih problemov v zvezi s petletnim planom.

Novi proizvodni panog v strojni in kovinski industriji

Največ novih industrijskih panog bomo uvedli v težki strojni in elektroindustriji. V dobi petletke bo odpadlo na investicije v rudarstvo, metalurgijo, elektrifikacijo in ostali industriji preko 115 milijard dinarjev. Potrebni so nam najrazličnejši stroji, predvsem stroji za elektrifikacijo, pogonski stroji za naše tovarne, orodni stroji, kmetijski stroji in stroji za promet.

Stroji za elektrifikacijo

Da si zagotovimo izvedbo velikopoteznega načrta elektrifikacije, bomo uvedli predvsem proizvodno vodnih turbin. Tako bomo l. 1951. izdelali že 40.000 ton vodnih turbin. Največji del te proizvodnje bo odpadel na novo tovarno v Ljubljani, ki bo že l. 1951. izdelala 2500 ton vodnih turbin. Proizvodnja turbin ni lahka naloga. Sicer smo majhne turbine v Sloveniji izdelovali že pred vojno, toda tu gre za velike turbine za naše možne hidrocentrale. Ogromne vodne sile, ki jim je izpostavijena turbina, zahtevajo veliko odpornost materiala in preciznost izdelave. Dele turbin v kompleksiranih

V novi tovarni v Ljubljani bomo izdelali leta 1951.

2500 ton vodnih turbin

Gradbeni stroji

Za izvršitev obsežnih gradbenih del v okviru plana, zlasti pa za mehanizacijo in racionalizacijo dela v gradbeni stroki moramo potrebovali veliko število gradbenih strojev. Na tem področju nalaga plan velike dolžnosti Sloveniji. Proizvodnja gradbenih strojev, ki jih doslej nismo izdelovali, bo leta 1951. narasla na 7620 ton. Republiška podjetja bodo izdelala 4020 ton, od tega podjetja v Sloveniji 2790 ton.

Orodni stroji so temelj naše kovinske industrije

V teku naše petletke bomo zgradili na stotine novih tovarn. Vse te tovarne bo treba oskrbeti s stroji. Za opremo teh tovarn kakor tudi za racionalizacijo in tehnični dvig že obstoječih tovarn bomo potrebovali na tisoče novih orodnih strojev. Taki stroji so potrebni tovarnam lokomotiv, vagonov, avtomobilov, kmetijskih strojev, tovar-

Kmetijski stroji

Da se zagotovi čim večja mehanizacija in boljše tehnična oprema našega kmetijstva, ki bo omogočila povečanje kmetijske proizvodnje pri manj-

nam kovinskih izdelkov in orodja, mehaničnim delavnicam itd. Proizvodnja orodnih strojev je temelj vse naše kovinske industrije. Zato moramo zgraditi predvsem tovarne, ki bodo izdelovale stroje za druge tovarne, predvsem tovarne orodnih strojev. Pred vojno je bila proizvodnja orodnih strojev v naši državi malenkostna, saj smo izdelali le 40 takih strojev na leto, vse drugo pa smo uvozili iz tujine. Leta 1951. pa bomo v novih tovarnah izdelali 3000 strojev, predvsem stružnice, skobelnike, brusilnike, vrtnalnih strojev, avtomatičnih kladiv itd. v skupni teži 5100 ton; od tega 2100 ton strojev za neustrožno obdelavo kovin. Zgradili bomo tri velike tovarne orodnih strojev. Najtežje orodne stroje bo izdelovala tovarna v Rakovici pri Beogradu, ki smo jo nedavno pričeli graditi, lažje stroje bo izdelovala tovarna v Zagrebu, ki se bo razvila iz že obstoječe »Prvomajske tovarne orodnih strojev«, tovarno srednježekih orodnih strojev pa bomo zgradili v Sarajevu.

Tovarna avtomobilov in biciklov

Tudi v naši motorizaciji prometa noteno ostati nadalje odvisni od uvoza. Zgradili si bomo lastno avtomobilsko industrijo, ne morda tako, ki bi izdelovala avtomobile iz uvoženih delov, temveč industrijo, ki bo vse sama izdelovala. Po planu bomo leta 1951. izdelali že 6000 tovornih avtomobilov.

Tovarni v Rakovici in v Mariboru bosta leta 1951 izdelali

6000 tovornih avtomobilov

V novi tovarni na področju Ljubljane bomo izdelovali

50.000 koles letno

V Sloveniji bomo zgradili tovarno, ki bo leta 1951 izdelala

10.000 pisalnih strojev

Kaj je ljudska oblast storila za zaščito mladine

Ze v narodno osvobodilni borbi, v hudih ofenzivah in pod silno težkimi pogoji, se je otrokom posvečala vsa pažnja. Borci so se odrekli svojih skromnih grizljanj, samo da so imeli otroci jesti. Na osvobodjenih ozemljih so bili organizirani domovi za matere in dojenčke ter domovi za noseče žene. Tak dom je bil v Bihacu organiziran že leta 1942. v Sloveniji, v Slavoniji pa leta 1943. Prav tako so se snovale partizanske porodnišnice, ki so jih vodili zdravnik-specialisti.

Skrb za otroke na področjih, ki jih je okupiral okupator, so prevzele naše požrtvovalne tovarišice iz ženskih organizacij. V blokirani Ljubljani in širom domovine so z izredno požrtvovalnostjo skrbele za otroke zaprtih aktivistov ter za otroke onih, ki so se odzvali klicu domovine in odšli v borbo.

Po osvobojevanju se je na stotine otrok v Jugoslaviji znašlo brez staršev, brez svojcev, hrane in obleke. Preskrbeli te otroke, ki so bili goli, bosí in lačni, jim nuditi hrano, obleko in topel kotiček, to je bila prva naloga mladinske zaščite.

Nad 280.000 vojnim sirotam brez obeh ali brez enega roditelja je bilo treba v osvobodjeni Jugoslaviji poskrbeti nov dom.

V Sloveniji je bilo stanje naslednje:

enostranskih sirot padlih borcev — žrtev fašističnega terorja 12.460

popolnih sirot padlih borcev — žrtev fašističnega terorja 1.051

ostalih nepreskrbljenih sirot 2.652

ostalih nepreskrbljenih sirot socialno in moralno ogroženih mladine 5.630

slepih, gluhih, inval., duševno zaostalih, moral. ogroženih 2.471

skupno 27.391

Takoj po osvoboditvi smo pričeli široko zasnovano delo. V prvih mesecih po izgonu okupatorja

Zaščita matere in otroka

Ob »Tednu matere in otroka«

Ze bilo v LRS ustanovljenih oz. obnovljenih 72 domov, kjer je dobilo stroho 6200 potrebnih otrok in mladincev.

V šolskih kuhinjah je prejemalo hrano 733 otrok, 11.000 otrok pa vsakodnevno malico.

Da se mladino okrepí, so bile že v komaj dveh mesecih po osvoboditvi organizirane počitniške kolonije. Bilo jih je devet, od 2. julija do 1. oktobra 1945. Udeležilo se jih je 3327 otrok. Pri ustanavljanju domov in pri oskrbi počitniških kolonij je zelo aktivno sodeloval RK. Preskrbel je poleg sanitetnega materiala in odeje še 1200 paketov hrane, obleke in obutve pa za čez 500 otrok.

Za vzgojo osebja o domovih in v počitniških kolonijah je skrbel na novo ustanovljena socialna politična šola, ki je v 4 tednih usposobila 137 oseb za delo z mladino.

V tem letu je ljudska oblast podpirala 6000 dijakov in jim tako omogočila studij. Zanje je bilo porabljenih 4.000.000 dinarjev.

Za novorojenčke je bilo pripravljenih 3000 popolnih oprem, za kar je izdalo min. za soc. skrbstvo 1.200.000 din; mnogo oprem je prispeval R. K. Te opreme so bile razdeljene na porodniške oddelke bolnišnic LRS, kjer so jih prejela pomoči potrebne porodnice.

Bratstvo jugoslovanskih narodov smo l. 1945. manifestirali tudi s tem, da so naši rejniki prejeli v oskrbo 4300 bosanskih sirot. Pri kolonizaciji tih sirot so s soc. skrbstvom vzorno sodelovali prosveta, zdravstvo, RKS, AFZ in LMS. Ljubzen ljudskih množic do sirot padlih borcev in žrtev fašističnega terorja najlepše izpričuje akcija za osirotelo mladino, ki je bila v tem letu. Za preskrbo sirot je bilo zbranih 5.519,592 din, prijavitelj se je nad 600 rejnikov, javljalo se so obiskovalke.

Požrtvovalnost rejnikov in obiskovalk

V letu 1946. se je delo zaščite poglabljalo in izpopolnjevalo. Več pažnje smo posvečali mladini pri rejnikih, tako v gnotni preskrbi, kot v šolski in poklicni izobrazbi.

Dobili smo točneje pregled sirot, kar je bila osnova za točno razporeditev razpoložljivih sredstev. Veliko večino sirot, ki so pri rejnikih, so ti še nadalje brezplačno oskrbovali, zavedajoč se, da s tem pomagajo skupnosti. Redno mesečno podporo so prejeli rejniki za 950 partizanskih sirot, v domovih smo podpirali 224 sirot padlih borcev in žrtev fašističnega terorja. Za njihovo preskrbo je izdalo minist. soc. skrb. 6.876.524 din. Za podporo ostalim sirotam je izdalo MSS 1.500.000 din in mnogo oblek, obutve in perila ter drugega materiala.

Zaradi neposrednega stika ljudske oblasti s koloniziranimi in ostalimi socialne pomoči potrebnimi otroci se je posvečala vse večja pažnja delu obiskovalk. Njihovo število je naraslo preko 600. Za njihovo izobrazbo so bili v soc. politični šoli 4 tečajni, na sedežih okrajne konferenice. Brošura »Priročnik za obiskovalke«, ki so jo prejle vse obiskovalke, jih uvaja v njihovo delo.

Obiskovalke uspešno sodelujejo pri razdeljevanju materialnih sredstev in pri obiskih sirot pri rejnikih. Rejnikom so obiskovalke dobrodošle pomočnice, ki jim znajo svetovati v vsakdanjih težavah.

Zelo so bili zaposleni naši rejniki in obiskovalke v času, ko smo vračali v Bosno prejšnje leto sprejete sirote. Razmere v njihovi težki prizadeletni domovini so se v toliki izboljšale, da je želela vse sprejeti nazaj. Pri nas je ostalo le še 331 malih gostov, pa se ti po večini po bolnišnicah, kjer so se zdravili. Glavni odbor AFZ je za 83 izmed njih opremil in uredil lep dom v Sliivici pri Mariboru. Za novodošlo Bosančke je MSS organiziral 4 domove, v Medvodah, Vranskem, Mokricah in Dobrni.

Nekateri roditelji nezakonskih otrok niso hoteli razumeti, da so nezakonski otroci povsem izenačeni z zakonskimi, pa so se zlasti očetje skušali izogniti dolžnosti preskrbe svojih otrok. Na pobudo socialnega skrbstva je vprašanje urejeno tako, da so predvidene kazenske sankcije za tiste, ki nečesto vzdrževati svojih nezakonskih otrok, organi soc. skrbstva pa so zbirali prijave in jih oddajali sodiščem. Na ta način se materialno stanje nezakonskih otrok zboljšuje. Pomoči potrebne noseče in doječe matere so prejle tekom leta 500.000 denarne podpore, poleg tega pa še pomoč v obleki, obutvi in drugem materialu.

Počitniške kolonije in letovanja

za bolešno in oddiha potrebno mladino in otroke so bila v letu 1946. zelo številna. Skupno je bilo v počitniških kolonijah in letovanjih v LRS 11.628 otrok. Nepreskrbljene smo opremili tudi z obleko, obutvijo in perilom. Zlasti so se dobro počutili v letovanjih pri nas naši malih tovariših iz Primorske.

Za bolehe otroke, ki jim ne zadostuje samo bivanje v počitniških kolonijah, vzdržuje MSS okrovališča v Martuljkah, Predvodovih in Ponikvah. V njih si stalno zboljšuje zdravje 306 otrok iz vse Slovenije. Otroci ostanejo v okrovališču toliko časa, da zdravnik odloči, da se okrepljeni lahko vrnejo na svoje domove. Povprečno traja okrevanje 2 do 4 mesece. Kako priljubljena so okrovališča izpričuje dejstvo, da prosí za sprejem čez 500 otrok, kljub temu, da so trenutno zasedena vsa mesta.

Ze bolno osirotelo mladino smo preskrbeli zdravljenje v bolnišnicah in sanatorijih. 480 mladih življenj je ponovno vzcvetelo, ko so se zanje z vsjo ljubeznostjo zavzeli zdravniki v bolnišnicah in sanatorijih na Golniku ter Valdoltri ob morju.

Preskrbi dijakov se je še nadalje posvečala velika pažnja; samo iz sredstev MSS je bilo zanje izdanih 2.500.000 din, poleg tega jih je podpiralo tudi MP in resorna ministrstva v solah svoje stroke.

V otroških, mladinskih in dijaških domovih je bilo poleg, ko so bili vanje nameščeni najpotrebnejše otroci in mladinci ter na ta način oskrbljeni, najvažnejše vprašanje skrb za njihovo vzgojo in smotno izobrazbo. Zaradi tega je ustanovljeno mladinske zaščite prevzelo ministrstvo prosvete. Prav tako je min. prosvete prevzelo iz istega vzroka Desko vzgajališče v Ljubljani in Dekliški dom v Mariboru.

Donosne igre in dela

Eno izmed važnih vprašanj, ki globoko posega v vprašanja izvedbe gospodarskega plana, je vprašanje domov igre dela, dejavnosti in dejavnosti. Te ustanove skrbi za nadzorstvo nad dojenčki, za zaposlitev in vzgojo predšolskih in šolskoobveznih otrok v času, ko so njihove matere zaposlene. Na tem polju pa je pri nas se zelo malo opravljenega dela, saj imamo v Sloveniji v celoti samo 18 domov dela in igre, v katere lahko sprejmemo 900 otrok. Množične organizacije, zlasti pa sindikati bodo moralno skupno z organi ljudske oblasti posvetiti temu vprašanju čim več pažnje. Izšla so navodila za ustanavljanje in upravljanje teh ustanov. Z dobro voljo in sodelovanjem uprav, podjetij, sindikatov in ostalih množičnih organizacij bo treba tudi to vprašanje rešiti.

Za invalide otroke, ki jih je v Sloveniji 677, je MSS organiziral dom v Kamniku. V trajno oskrbo bo sprejetih 60 najnujnejših primerov, ostali invalidni otroci pa bodo v manjših grupah prihajali zaradi zdravniškega pregleda, dobave protez in vaj s protezami, nakar se bodo vračali na domove in se vključili v redno šolo ali v odgovarjajoče zaposlitev v gospodarstvu.

Mladinsko skrbstvo skrbi tudi za slepe, gluhome, duševno zaostale otroke ter se trudi, da se sprejmejo v specialne zavode zaradi pouka in poklicne izobrazbe. Vendar so s sprejemanjem teh otrok v zavode težave, ker zavodi niso zadosti prostorni, da bi sprejeli vse, ki so potrebni specialne vzgoje in pouka. Tako imamo n. pr. v Sloveniji 510 šolodorskih gluhomeh, v gluhomeciji v Ljubljani pa je prostora le za 160 otrok; 190 šolobveznih slepih, zavod za slepe v Ljubljani pa nudi stroho le 41 slepih otrokom. Pri solanju slepe mladine v specialnem zavodu nam je priskočila na pomoč LR Srbija, ki je v svojem lepo urejenem domu ponudila 30 mest za slovensko slepo mladino od 6-14 let. Stareši in rejniki slepe mladine pa se boje pošiljati otroke tako daleč in smo do sedaj izkoristili samo 8 mest. Ta kratkovidnost staršev je za otroke zelo škodljiva, ostajajo brez prepotrebnega pouka, pri tem pa imamo v zvezi urejenem domu prazna mesta. Dolžnost množičnih organizacij je, da stareše slepih otrok prepričajo, naj prijaviijo otroke za ta zavod.

Duševno zaostale mladine, ki je potrebna specialne vzgoje in oskrbe v domovih, je v Sloveniji 689. Zaradi njene zdravstvenega pregleda je ustanovljena pri kliničnih bolnišnicah v Ljubljani trizna staciona, katere delo pa je skrajaj popolnoma onemogočeno, dokler ne ustanovimo doma za najtežje primere. Priprave za ureditev doma so v teku.

Tudi problemu moralno ogroženih mladine mladinsko skrbstvo posveča pažno ter izvaja akcije, da se s pomočjo kolonizacije odstranijo otroci iz moralno kvarnega okolja, da množične organizacije s sistematičnim delom usmerjajo k delu in resnemu življenju ogroženo mladino. Najtežji slučaj, kjer mladostnik zapade že v kriminal, pa se sprejema v specialne zavode — vzgajališča, ki jih imamo v LR Sloveniji troje.

Vsi naporji ljudske oblasti za zaščito mladine bi ne dovedli do dobrih uspehov brez sodelovanja ljudskih množic, ki so sodelovale pri vseh socialno zaščitnih akcijah za mladino. Se bolj kot do sedaj se bo težnja za tem sodelovanjem pojavila v bodoče.

Oblike, v katerih sodelujejo ljudske množice pri zaščiti mladine so: 1. Socialno zdravstveni svet pri ljudskem odboru, ki poleg drugih soc. zdravstvenih nalog posvečajo svoje delo tudi mladinskemu skrbstvu. Soc. zdravstveni sveti skrbe za mladino v družinah. 2. Patronati, ki sodelujejo in pomagajo pri vzdrževanju in napredku socialnih, prosvetnih in zdravstvenih ustanov mladinske zaščite. V Sloveniji ima 62 domov, internatov, zavodov in domov dela in igre patronate. Veliko delo so patronati opravili s tem, da so svojim varovancem dali gnotno pomoč, zblizali mladino v domovih z okolico, ji nudili razvedrila in ustvarjali v domovih domače vzdušje.

Za pozitivne dela patronatov je potrebno, da njihovo sodelovanje ne bo več samo prilžnostno, ampak da si izdelajo načrt za stalno in sistematično povezavo z domovi, za katere odgovarjajo.

Nadaljevanje na 4. strani

Ko je iz Maribora odhajala mladinska delovna brigada na progove, njen komandant nikakor ni mogel dopustiti, da ji jemajo pionijske pištole. Na levi: pionirji, da je se premlad za progove...

KULTURNI PREGLED

Kljusov Joža

Ob njegovem prekopu v Ljubljano

Poročilo Glavnega štaba Slovenije z dne 30. junija 1944 se je glasilo: »Enote XV. divizije so napadle s sodelovanjem hrvaških enot Bosiljevo. 100 ustave ubilih, 30 zajetih, velik vojni plen...«

Ko listam po drobni zvezki »Borac«, glasila Cankarjeve brigade, po teh listih, ki so bili otihi nekje v požgnani šoli ali pa pobranj iz vagona v zrak pogrnjenega vlaka nekje pri Trebnjem in s katerih hektografska tinta vedno bolj blede, se srečavam s Kljusovim Jožo skoraj na vsaki strani.

Naša pedagogika na novi poti

Ob 2. in 3. številki »Popotnika«

Premišljeno in vztrajno doživlja slovenska pedagoška kultura svoj prered. Človek je tega njezga prerajanja v resnici od arca vesel, saj bo samo ta prered omogočil naši pedagogiki dostojno kulturno življenje.

Vzpostavljena je bila nekakna daleč vstran od zdravih življenjskih tokov, vtičena je bila nekakna kulturna osamljenost in zapadala vedno večji nerodovitnosti. Družbeno brez prave veljave je sama v sebi vedno bolj vodena in sijajno dokumentirala kulturno klavernost propadajočega kapitalizma.

Prav posebej karakterizira naše sodobno pedagoško pisanje prepletanje pedagoške prakse s teoretično vsebino. Ta praktično-teoretična zraslost se seveda tudi utemeljuje v idejnosti, a pomeni pri nas v splošnem še malo izkušeno metodo pisanja. V glavnem se v reviji ta metoda zenskrat kaže v kritiki praktičnega pedagoškega dela, ki konkretno pomanjkljivosti in napake teoretično osvetljuje in se ob njih ali manj obširni teoretični utemeljenosti znova vrača k pravilni praksi.

V naravni zvezi z idejno preusmeritvijo pedagoške miselnosti je silil pedagoškega pisatelja. Ker je bila naša bivša prevladujoča pedagoška idejnostenost kazala tudi v stilu. Zvijeniško svežost književnega jezika je deloma nadomestila z arhaizmi, vsebinsko praznoto pa je hotela izpolniti z besedno gostoto. Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da dobliva naše pedagoško spisa v »Popotniku« že tisto miselno zročenost, brez katere ni znanstveno solidnega stila.

»Popotnik« je bil prej revija, ki je bila najbolj popularna med učiteljskim. Malo smisla so pa zanj kazali srednješkolski učitelji, ki se do nje — ne brez vzrokov — kar niso mogli prav opredeliti. Danes je tudi s tem drugače. »Popotnik« nam danes po-

šestih, že prej pokopanih partizanov, je krožil nad našo nemški črni štuka in z mitraljezi obstreljeval smrekov gozd ob nemški meji, kjer so bili naši prvi položaji. Nagnil je kljun kakor postolka, kadar se vrže na plen, spustil se je tik nad gozdič, zabavskal z mitraljezom in se spet rohneč dvignil skoraj navpično nazaj pod nebo.

»Nekoč, ko bo vse to spet postavljeno v nek smoter, sonce na svoje mesto, naši ljudje nazaj v domove, v tovarne, na njive in v šole, bom napisal veliko stvar o novem človeku, ki je dejal zamišljen, toda veder in poln ustvarjalnega zanosa.

»Nov človek se ne rodi čez noč...« sem podvomil.

»Nov človek se je že rodil! Leta 1848, ga je oznanil Karl Marx, velika oktobrska revolucija ga je rodila, Lenin in Stalin sta mu bila botra!«

Prav to sem hotel povedati, kajti potem nam bo povsem jasn pogled v njegovo silno vero, ki jo diha sleheren njegov stavek, sleherni njegova povest. Sla po pisanju je bila v njem prav tolikšna, ko sla po borbi. Pisanje je bila njegova borba, borba, ki je storila še mnogo več za stvar nas vseh kot njegov mitraljez. Ta borba je utrjevala vero v novega človeka, vero v njegovo vstajenje, vero v njegovo zavladanje.

Malu je tega, kar nam je zapustil. Nekaj pesmi, nekaj črtic, najdajša, najlepša povest o prvi nemški hajki na gorenske partizane nam je ohranjena le v odlomkih. Izbor njegovih črtic »Batalion« je te dni izšel v knjižni zbirki »Nova pota pri Slov. knjižnem zavodu. Izbor obsega črtice »Bunkerji«, »Straža«, »Kurijska Tinetna zadnja pot«, »Poljska četa gre v napad«, »Oče in sin«, »Pomlad na Dolenjskem«, »Borba za moste ter pesem »Partizanova pomlad«. V vseh teh drobni literarnih partizanskih črticah je zajeto življenje bataljona, življenje posameznih borcev, ki pa so tako povezani s celoto bataljona, da pomenijo te črtice v naši partizanski literaturi eno najlepših zbirk. Pisane so iskreno, preprosto pa vendar že s tistim pravim umetniškim navdihom, ki daje trajno vrednost napisanemu delu.

Kljusov Joža je tudi že pred partizanovstvom poskušal pisati. Nekaj njegovih pesmi sem bral iz tistega časa, ko je bil železničar, toda tiste stvari niso značilne za njegovo rast. Borba pa je sprostila njegov zavrti talent, da mu je postalo pisanje osrednja misel tiste dobe in že tudi misel za bodočo njegovo življenjsko dejavnost.

Velike umetnine v tej dobi niso nastajale. Toda nastajali so zarodki velikih umetnin in gradivo za kasnejša oblikovalca. To gradivo pa je tolikšno, da bo slovenski književnik, ki bo v miru in pod že srečnimi pogoji ustvarjal dela, ki bodo osvetljevala herojstvo naše borbe in hmelj rojstvo naših stvaritev v miru, imel pred seboj na mizi vedno drobno knjižico »Batalion«, ki jo je napisal Kljusov Joža, partizan in pisatelj.

vi ni statična, marveč dognana na temelju živahnih zgodovinsko-razvojnih pogledov, ob analizi buržoasnih pedagoških interesov in posebej ob analizi buržoaznega stališča do znanja in šoli, s čimer je na poseben način okrepjena njegova napredna družbena funkcija. Pri vsem tem je razpravljanje zakoreninjeno v naših specifičnih preteklih in sedanjih pogojih. Glede na vzgojni smoter je na novo osvetljena in razložena naša reakcionarja in napredna pedagoška preteklost. Daje so utrjeni novi pogledi na vprašanje naše metodologije. Razprava se dotika moralne vzgoje, ki ne more more v naprednem vzgojnem smotru nikdar nadomestiti znanja, podčrtava pomen perspektivnega znanja, govori posebej o vzgoji novih delovnih odnosov, o vzgoji patriotizma, o fizični vzgoji in o vzgoji skladnega človeka, ki ima šele danes pri nas možnost realnega razvoja. Pri tem razvija avtor v celoti

Umetniški jubilej Mirka Poliča

Danes bo v opernem gledališču v Ljubljani premiera Poličeve opere »Matji Jugovičev«. S premiero je zvečan jubilej 35 letnega umetniškega dela nienega komponista in dirigenta, ravnatelja ljubljanske Opere Mirka Poliča.

Polič je doživljal s slovenskim gledališčem lep kos njegove zgodovine. Ko je prvič stopil na deske slovenskega opra v Trstu, se je slovensko gledališče že vedno borilo s težavami in otroškimi boleznimi, ki so otrale njegovo rast. Se vedno se ni moglo čisto izotati iz čitalniškega diletanizma. V naslednjih desetletjih vse do danes je bil Polič vedno med tistimi umetniškimi delavci, ki so se trudili za njegovo rast in umetniško izpopolnjevanje.

Glasbo je vzpobil že kot otrok, posebno pa kot dijak v Trstu, kjer je redno obiskoval italijanske operne predstave. Vendar nikoli ni mislil na umetniško kariero. Po maturi je odšel v Prago študirat pravo. Praga je naredila nanj velik vtis prav s svojo bogato glasbeno kulturo, odločila pa je bila zanj predstava »Prodane neveste« z dirigentom Kovačevcem, ki ga je navdušila za opero. Po vrnitvi v Trst se je vpisal na konservatorij. Leta 1911. je prišel iz Ljubljane v Trst k slovenskemu gledališču »Dramatičnega društva« dirigent Leon Dravtini. Polič se je delo gledališča zelo pozivil. Ta je nastavljal mladeza Poliča za dirigenta. Polič se je z navdušenjem lotil dela. Že v decembru istega leta je prvič dirigiral opero, Zvezje delo »Zrinjski«. Sledila je »Prodana nevesta«. Naslednjo sezono pa so doživeli operni poizkusi slovenskega gledališča v Trstu hudo krizo. Pripravljalo je uprizoritev »Madame Butterfly« in »Traviata«. Priprave za »Madame Butterfly« so bile že v polnem razmahu, tedaj pa so Italijanski šovinisti dosegli, da sta Puccini in njegov milanski založnik Ricordi, ki je imel njegovo avtorske pravice, brezvoljno prepovedala predstavo v Trstu, češ da ne dovoljuje predstave te opere na italijanskem narodnem ozemlju v tujem jeziku. To je v finančnem oziru gledališču »Dramatičnega društva« z-

nove poglede, ki bodo v taki sistematični urejenosti gotovo občutno pripomogli k pravilni sodobni pedagoški orientaciji.

Ne da bi podrobno izrpal vsebinskega bogastva razprave, naj zapišemo h koncu tole ugotovitev:

Vrednost omenjene Schmidtove razprave je razen v njeni vsebini še prav posebej v tem, da nam je odločno pokazala smer takega pedagoškega teoretičnega pisanja, od katerega ne smemo na noben način več popustiti. S to zavestjo naj razpravo protujmo naši praktični in posebej teoretični pedagoški delavci. Vse našo javnost pa opozorjamo na dejstvo, da je začela tudi pri nas nastajati taka pedagoška znanstvena kultura, ki bo — seveda brez velikih naporov — primerno ustrezala zahtevam sodobnega družbenega napredka in se prav zaradi tega enakovredno uvrščala v naše celotno kulturno snovanje. Dr. L. Zlebnik.

RUSKI TEČAJ DRUŠTVA ZA KULTURNO SOUDELNIŠTVO S SOVJETSKO ZVEZO

27. O mehčanju soglasnikov sploh. — Ruska cirilska azbuka ma 20 soglasniških znakov, toda soglasniških glasov je precej več. Večina soglasnikov ima namreč dvojno izreko: trdo in mehko.

Soglasniki so sami na sebi postavili trdi, mehčanje pa zavisi od mehkega samoglasnika ali mehkega znaka, ki sledi soglasniku. Topljenje soglasnikov je ena izmed glavnih značilnosti ruske izreke. Za topljene ali mehke soglasnike pa ruska azbuka nima posebnih črk ali znakov.

Na drugem mestu smo že omenili, kako se oblikujejo mehki ali topljeni soglasniki (glej poglavje 21, 23 in sl.) Pri izreki mehkih soglasnikov se sprednji del jezične ploskve ali jezična končnica dviga k trdemu nebu, pri čemer se dodaja soglasnikom rahel glas j, ki je potreben za topljenje. Tako nastane nov, mehke ali topljen soglasnik, pri izreki katerega je slišati šibek, ahalo zaznaven prigras j.

Oglejmo si na primer rusko besedo зимá. Izreka te besede se bistveno razlikuje od izreke slovenske besede že po tem, da ima poudarek, naglas ne na prvem, marveč na drugem zlogu (-má). Razen tega pa je v besedi mehke soglasnik ž, čeprav je to spoznati le po tem, ker mu sledi mehke samoglasnik и. Ker v našem tečaju označujemo izreko mehkih soglasnikov z majhnim j, bomo izreko besede зимá označili v fonetični transkripciji takole: zimá.

Če si natanko ogledamo stavek »Зимé конéц!« — заплé скворéц, vidimo torej, da mehki oglasniki dosledno nastopajo pred mehki- ni samoglasniki, od katerih doslej poznate je samoglasnik а in и. Verucica se po ruski pravi бёлка, kar je treba izrekat: бёлка. Naša gos, ki je v slovensčini ženskega spola, je v ruščini гусь in mokega spola, izreka pa se: гусь. V tem primeru slišimo mehke, topljene soglasnik сь = s', ker soglasniku с sledi mehki znak ъ. V prejšnjih poglavjih smo zaradi zrazitega mehčanja obravnavali mehke, topljene soglasnike л, н, т in дь (=lj, nj, tj, dj). Če mehke soglasnike označimo z mehkim znakom ъ, dobimo naslednji pregled:

Table with columns for Trdim soglasnikom and topljeni soglasniki. Rows include Л, Н, Т, Д and Ъ, Њ, ТЬ, ДЬ.

Razen soglasnikov л, н, т in д pa imajo lahko svoj mehki par, kakor smo videli, tudi drugi soglasniki, na pr.:

Table with columns for Trdi soglasniki and Topljeni soglasniki. Rows include б, п, в, ф, з, с, м, р and бь, пь, вь, фь, зь, сь, мь, рь.

Tudi trdi soglasniki к, г, х imajo svoj mehki par, toda od mehkih samoglasnikov jih v ruskih besedah srečujemo le pred samoglasnikom а in и; nikoli pa za njimi ne pišemo mehkega znaka ъ.

Table with columns for Trdim soglasnikom and topljeni soglasniki. Rows include К, Г, Х and к', г', и'.

Vadite se v izrekanju in si zapomnite pomen naslednjih besed, katerih se soglasniki mehčajo pred mehkim samoglasnikom а и и:

- Бухарэст¹, Вэна², вэдно³, Вэра⁴, вэра⁵, лилка⁶, Владимир⁷, врдно⁸, газэта⁹, глупец¹⁰, говорить¹¹, зэркало¹², купец¹³, курить¹⁴, курица¹⁵, магазин¹⁶, Максйм¹⁷, мичута¹⁸, могила¹⁹, папироса²⁰, писать²¹, поплавица²², Пушкин²³, сэно²⁴, сигара²⁵, сирота²⁶, сирота²⁷, словэнка²⁸, спасибо²⁹, физика³⁰, философ³¹, химик³².

- (buharijést; m. sp.) Bukarešta (ž. sp.), glavno mesto Romunije (viena) Dunaj, glavno mesto Avstrije (viénka) Dunajčanka (prebivalca Dunaja) (vléra) Vera (ž. ime) (vléra) vera, religija (viljka; ž. sp. edn.) vilice (del jedilnega pribora) (vladimír; pazi na naglas!) (vladimír; m. ime) (vriédnu) škodljivo (gaziéta) časnik, časopis (glupéc) glupec, prismođa, bedak (1) (gevarjiti) govoriti (2) (ziérkvéz) zrcalo, ogledalo (3) (kúpéc) trgovec (4) (kurjiti) kaditi (tobak) (5) (kúrijca) kura, kokoš (6) (magazín) prodajalna, trgovina (7) (maksjm) Maksim (m. ime, na pr. Maksim Gorjkij) (8) (mínuta) minuta (=60 sekund) (9) (magijla) gomila, grob (10) (papirósa) cigareta (11) (pisáti) pisati (12) (paslójvica) pregovor, reklo (13) (púškjin) Puškin (ruski pesnik, prvak ruske književnosti) (14) (siénu) seno, mrva (15) (sigára) cigara (16) (sijla) sila, moč; nasilje (17) (sijrát; pazi na naglas!) sirota (brez staršev) (18) (slavjénka) Slovenka (19) (spasjibe) hvala (20) (fizjika) fizika (21) (filósof; pazi na naglas!) filozof, modroslovec (22) (himik) kemik

Vadite se v izrekanju in si zapomnite pomen naslednjih besed, v katerih se soglasniki mehčajo pred mehkim znakom ъ:

- борьба¹, брось², весь³, возъмй⁴, горько⁵, жарь⁶, зорька⁷, карась⁸, Лазарь⁹, ось¹⁰, лисьмо¹¹, Русь¹², рысь¹³, сэмь¹⁴, Сибирь¹⁵, словарь¹⁶, ударь¹⁷, хорь¹⁸, царь¹⁹.

- (barjibá) borba, boj (brosj) vrzil (od: vrcéj); zavrzil (od: zavrcéj) (vjesj) ves (vzjmjiti) vzemil (od: vzéti) (górjku) grenko, trpko; bridko (žari) pecl (od: pečj) (zórjka) zora, jutranja zarja (karásj) koreselj (riba, vrsta karpá) (lázarj) Lazar (m. ime) (osj; ž. sp.) os (1) (pjisimó; pazi na uglas!) pisno (2) (rusj; ž. sp.) Rusija (starinsko, ljubkovalno ime za vso Rusijo, zlasti v pisnem jeziku) (3) (siémj) sedem (7) (sibjirj; ž. sp.) Sibirija (4) (slavári) slovar besednjak (5) (udárj) udaril (od: udáritj, udáriti, udariti) (6) (borj; m. sp.) dihur (žival) (7) (carj) car

Kulturno delo v Murški Soboti

Ljudsko prosvetno delo v Murški Soboti je zelo živahno, čeprav naša širša javnost o tem bolj malo izve. Trešnji mesec je gimnazijska mladina pod vodstvom ravnatelja Kolkolija uprizorila Levstikovo Kreftovega »Tugomerca«, v nedeljo 25. t. m. pa j. ponovila Cankarjevega »Kralja na Betjnovje« v soboto 24. t. m. je gledališko družina okrajnega sindikata uprizorila Hudalesovo »Zeleno vrvice«. Istega večera je domači sindikalni mešani pevski zbor nastopil s koncertom v Ljutomeru, tedni dni prej pa v Murški Soboti. Sindikalni pevski zbor Murške Sobotne, ki ga vodi tov. Pirc, je že ob letošnjem kongresu Ljudske prosvete vzbudil upravičeno pozornost pri nastopu v ljubljanski operi, saj ga je treba šteti med naše najboljše ljudske pevске zборе. Zbor, ki ima zelo lepe in ubrane glasove, vključuje v sebi vse sloje ter predstavlja tudi s strani organizacijo novega tipa, kakršne v prejšnjih časih ni bilo v Prekmurju. Njegova »dijka pa ni samo lepo petje, temveč tudi smiselno izbran program, v katerem so poleg narodnih pesmi partizanske, ruske, srbske in druge pesmi, ki vplivajo tudi s svojo sodobno in udarno tendenco. Vse to je dokaz, da se vodstvo dobro zaveda nalog in dolžnosti, ki jih naš čas nalaga ljudskimi pevskimi zborom.

Konec preteklega meseca je zbor obišel graditeljske proge Samac-Sarajevo, katerim je v desetih dneh priredil 15 koncertov. V svoji spominski knjigi je prinesel s seboj zahvale in priznanja raznih jugoslovanskih brigad, med inozemskimi pa priznanje grške in albanske brigade. Pri koncertu v

Novе knjige in revije

Slovensko bratstvo, mesečnik Izdala Slovanski komitet Jugoslavije v Beogradu. Urednik: Marjan Jurkovič. Leto I., št. 4-5. Beograd, april-maj 1947. Naša književnost, mesečnik. Izdaja »Prosveta«. Urednik: Milan Bogdanovič. Leto II., št. 5. Beograd, maj 1947. Kaj naj študiram? Zbornik člankov o visokosolskem študiju za abituriente srednjih šol. Izdala »Mladinska knjiga« v Ljubljani. Strani 85. Ljubljana 1947. Risto Savin: Pet mladinskih zborov. Izdala »Mladinska knjiga«. Strani 7. Ljubljana 1947. Risto Savin: Dva otroška zbora s klavirjem. Izdala »Mladinska knjiga«. Strani 8. Ljubljana 1947. Pesnik Aragon je po umrlém J.R. Blochu prevzel uredništvo pariškega dnevnika Ce soir.

Mali oglasi

SLUŽBO ISEJO
SLUŽBO TELEFONISTA
SLUŽBO ISEJO
SLUŽBO TELEFONISTA

SLUŽBO DOBE
GOSPODINSKO POMOČNICO
PRIDNO SAMOSTOJNO GOSPODINJO

PRIDNO SAMOSTOJNO GOSPODINJO
GOSPODINSKO POMOČNICO
SAMOSTOJNEGA KOLARSKEGA POMOČNICA

PRIDNO SAMOSTOJNO GOSPODINJO
GOSPODINSKO POMOČNICO
SAMOSTOJNEGA KOLARSKEGA POMOČNICA

PRIDNO SAMOSTOJNO GOSPODINJO
GOSPODINSKO POMOČNICO
SAMOSTOJNEGA KOLARSKEGA POMOČNICA

PRIDNO SAMOSTOJNO GOSPODINJO
GOSPODINSKO POMOČNICO
SAMOSTOJNEGA KOLARSKEGA POMOČNICA

PRIDNO SAMOSTOJNO GOSPODINJO
GOSPODINSKO POMOČNICO
SAMOSTOJNEGA KOLARSKEGA POMOČNICA

PRIDNO SAMOSTOJNO GOSPODINJO
GOSPODINSKO POMOČNICO
SAMOSTOJNEGA KOLARSKEGA POMOČNICA

PRIDNO SAMOSTOJNO GOSPODINJO
GOSPODINSKO POMOČNICO
SAMOSTOJNEGA KOLARSKEGA POMOČNICA

PRIDNO SAMOSTOJNO GOSPODINJO
GOSPODINSKO POMOČNICO
SAMOSTOJNEGA KOLARSKEGA POMOČNICA

PRIDNO SAMOSTOJNO GOSPODINJO
GOSPODINSKO POMOČNICO
SAMOSTOJNEGA KOLARSKEGA POMOČNICA

SPREJMEM SLUŽINKINJO
LAHKO PRODAJAM PREDMET
ZASLUZEK

LAHKO PRODAJAM PREDMET
ZASLUZEK
PRIDNO SAMOSTOJNO GOSPODINJO

PRIDNO SAMOSTOJNO GOSPODINJO
GOSPODINSKO POMOČNICO
SAMOSTOJNEGA KOLARSKEGA POMOČNICA

PRIDNO SAMOSTOJNO GOSPODINJO
GOSPODINSKO POMOČNICO
SAMOSTOJNEGA KOLARSKEGA POMOČNICA

PRIDNO SAMOSTOJNO GOSPODINJO
GOSPODINSKO POMOČNICO
SAMOSTOJNEGA KOLARSKEGA POMOČNICA

PRIDNO SAMOSTOJNO GOSPODINJO
GOSPODINSKO POMOČNICO
SAMOSTOJNEGA KOLARSKEGA POMOČNICA

PRIDNO SAMOSTOJNO GOSPODINJO
GOSPODINSKO POMOČNICO
SAMOSTOJNEGA KOLARSKEGA POMOČNICA

PRIDNO SAMOSTOJNO GOSPODINJO
GOSPODINSKO POMOČNICO
SAMOSTOJNEGA KOLARSKEGA POMOČNICA

PRIDNO SAMOSTOJNO GOSPODINJO
GOSPODINSKO POMOČNICO
SAMOSTOJNEGA KOLARSKEGA POMOČNICA

IŠČEMO KNJIGOVODJO - BILANCISTA
ZA TAKOJŠNJO NAMESTITEV.
STANOVANJE PRESKRBLJENO.

Zemaljsko preduzeće za promet stokom, živinom i njihovim proizvodima - Filijala Prijedor

KONJA z opremo in zapraviljivcem, prodam.
Naslov v ogl. odd. 12.830-5
400 PLOŠČIC za oblaganje štedilnika ali
kopalnice, predvojnih, prodam. Naslov
v ogl. odd. 12.834-0

RADIOAPARATE
Slapnik: Telefonske in druge znamke, male, srednje in velike, z strojnimi komponentami, Radiotehnik, Zagreb, Ulica 146. telefon 41-26. Samo osebni ogledi!

RADIO nemške znamke, 5 cevni, magično oko, lepe oblike prodam. Mala Cankarjeva ul. 7, prito, 2 vrata - Trnovo, 12.850-0
SPORNE NOVE ZENSKO CEVLJE št. 37, prodam, Naslov v ogl. odd. 12.853-5

VOZ do 2000 kg nosilnosti, zamenja za prasila ali prodaja Kovac, Ljubljana, Hrasje št. 87, 12.851-0
NOVO MOSKO OBLEKO za močnejšo postavost, svetlo, prvotno češko blago, prodam ali zamenjam za dober radijski aparat, Naslov v ogl. odd. 12.843-0

NOVO GLOBOK VOZICEK, avtomodel, in sportski vozeček prodaja Vida Kacic, Celovška cesta 57, 12.847-5
SPORNI VOZICEK, moderen, prodam, - Vodna steza 1/III, steklena vrata, pri Starem trgu, Ogled od 8. do 12. 12.844-0

FOTOGRAFSKO KAMERA, 24 x 33 mm, Xenon 1.2, novo, ugodno prodam, - Naslov v ogl. odd. 12.841-5
MOTORNO KOLO, 350 ccm, ugodno prodaja Bajc Franc - Ljubljana - Rožna ulica 33/III, 12.849-0

DOBRO MOSKO KOLO prodaja Kramar, Poljanska 52, 12.826-5
SPORTNI VOZICEK, predvojni s strojem, uporabljati tudi za dolženka, in samostojno prodam, Naslov v ogl. odd. 12.886-5

MOTOCIKELJ »Saks-oneta«, skoraj nov, minimalna poraba benzina, napravljen, Naslov v ogl. odd. 12.885-5
KRAJNO ZENSKO DARILO prodam, - Poudarje oblike, oddelek pod znakom »Princed«, 12.889-5

ELEKTRICNI SLADOLEDARSKI APARAT manjše oblike, kupim, event. vzamam za posodo, Novak, slaščičarica, 12.864-5
KUPIM DVE KOLESE od trioska iz gumama ali brez njih, Tuđ od dvooske za močnejšimi pestiči, Ponudbe: Nastran Ivan, žitni mlin, Homec 47, 12.846-6

ZENSKO SKORJNE nove ali malo rabljene št. 39, kupim, Naslov v ogl. odd. 12.732-6
MOTOR ZA COLIN, kupim, Naslov v ogl. odd. 12.732-6
IMPREGNIRANO BLAGO za veterini jopci ali že gotovi jopci, kupim, Ponudbe ozi. odd. pod »Blago ali veterini jopci, 12.748-6

ZAMENJAM
ZENSKO KOLO, nove gume, zamenjam za radio, Event. doplačam, - Ponudbe ozi. odd. pod znakom »Kolo za radio, 12.864-7

NEPREMICINE
TRISTANOVANJSKA VILA z lepim velikim vrtom, blizu centra, oddaljena od ceste 40 m se odda brez posredovalca, Naslov v ogl. odd. 12.450-8

NOVOBIVSKO HIŠO z gospodarstvom, vključno s posejanim, 2 ha zemlje, eventualno z inventarjem, 2 kравami in 1 prašičem prodam, Posvetilo je v okolici Ljubljane, - Naslov v ogl. odd. 12.881-8

ENODRUŽINSKO HIŠO (VILO) na periferiji Ljubljane, Bežigrad, Stožice, Jezica, Domžale z velikim ograjenim sadnim vrtom, ali manjše posestvo z lepo stanovanjsko hišo kupim, Ponudbe ozi. odd. pod »Kotlojnje plačilo, 12.691-6

TRIPARCELO zamenjam za enostanovanjsko hišo - po možnosti s sadnim vrtom v Ljubljani ali bližnji okolici, eventualno doplačilo po dogovoru. Posredovalci izključeni, Poudarje ozi. odd. pod »Lepe parcelce, 12.659-8

SOBE - STANOVANJA
GOSTILNO oddam v najem, še raje sprejem družabnika s kapitalom, Ponudbe ozi. odd. pod: Dobra pozicija, 12.771-9

STAREJŠA SAMSKA UPOKOJENKA išče opremljeno sobo, s posebnim vzhodom tudi kot sostanovalka k mirni stranki, Ponudbe pod: Upokojenka ogl. odd. 12.883-10

SOBICO za pomoč v gospodinjstvu, 12.860-10
M. Ferar, Svabičeva 15, 12.860-10

U božji deželi
Roman
Marija se je stresla, kakor da jo zebe. Strmelja je z nekakim nenavadno praznim obrazom predse. »Spat moraš iti,« je dejal Jens Vorup. »Trudna si. Lahko noč, žena!« In je sedel, da bi se lotil občinskih računov.

Drugo poglavje
V tem letnem času na kmetiji navadno ni bilo veliko dela, razen opravljanja v hlevih; toda letos je bilo nekoliko drugače. Jens Vorup je nakupil krompirja, zaradi česar je vse oživel; k sreči je konec januarja nastopila odjuga, tako da je bilo mogoče priti do krompirjevih zasipnic. Okoli domačije je bilo veliko dela, zasipnice so bile odprte; ilovnatno šotnico so tako izvzili, da se je spremenila v močvirje in so se vozovi do pest pogrezali vanjo.

gledu je bil Jens Vorup močan; nihče drug bi ne bil mogel kakega pridelka tako neumljeno preiskovati in brezobzirno izločiti vsega, kar je bilo slabega; samo kar je bilo docela brez napake, je našlo milost v njegovih ostrih očeh. A zato je bilo tudi vse provrstno, kar je kam dobavil; nikoli ni skakal čez ograjo, kjer je bila najnižja. Tako je bilo tudi zdaj. Vse, kar je na kmetiji imelo roke, je moralo pomagati pri prebiranju; sleherni krompir so morali vrtni in obračati in ga izločiti, če je imel le eno samo hrapavo liso na koži! Američani so bili prekleto natančni; če so na celi ladji našli le en sam bolan krompir, so pri priti zaprli uvoz iz tiste države. Jens Vorup je bil mož, ki je bolj kot natančno pazil na svoj ugled; prav nič mu ni bilo do tega, da bi bil na tisti, ki bi dal povod za novo zaporo.